

Lobbarit metsissä ja mediassa

Suomen Metsäyhdistyksen (SMY) tiedottajan Hannes Mäntyranan kirjoitus *Tiedotustutkimuksen* numerossa 3/2003 on mainio esimerkki siitä, millaisen lobbauksen kohteena metsäasioista raportoivat journalistit ovat. Kirjoitus oli vastaus *Journalismikritiikin vuosikirjan* artikkeliini "Uutisankka lensi metsään". Siihen aiheen antoi *Helsingin Sanomien* 21.11.2002 julkaisema väite Greenpeacen suoje-luvaatimuksista; erityisesti väite, että vaatimuksen toteuttaminen "lopettaisi käytännössä metsätalouden harjoittamisen Pohjois-Suomessa," ja tämän tarinan kriittikön toistaminen laajasti läpi median. *Helsingin Sanomat* innoitti asialle kuu-kautta aikaisemmin tapahtunut saksalaisten kustantajien, Greenpeacen ja suomalaisten tutkijoiden vierailu Kainuun metsissä.

Mäntyranan kirjoitus koostuu niistä keskeisistä propagandaelementeistä, joilla metsäsektori pyrkii omaa asiaansa julkisuudessa ajamaan:

1. On olemassa laaja *salainen* suoje-luvaatimus, jota ajaa erityisesti Saksan Greenpeace.
2. *Kaikki* Suomen vanhat metsät on *jo suoje-ltu*.
3. Lisäsuoje-lu *lopettaisi* Pohjois-Suomen metsätalouden.

Kritisoidessani mediaa hyväuskoisuudesta esitin puuduttavan määrän metsäti-lastoja. Niihin Mäntyrananta ei tartu vahingossakaan, mikä onkin metsälobbyn perusmenetelmä. Lobby ei operoi kovilla, tarkistettavilla faktoilla, vaan juoruilla ja mielikuvilla. Journalistien vaativa tehtävä on selvittää, onko mielikuvilla yhtymä-kohtia todellisuuteen.

1. Väite suoje-luvaatimuksesta esiteltiin alun perin hyvin ristiriitaisesti. *Helsingin Sanomat* uutisoi vaatimuksen olevan 300 000 hehtaaria Pohjois- ja 200 000 hehtaaria Etelä-Suomessa. Erityisesti pohjoisen media oikaisi mutkat suoraksi ja selitti Pohjois-Suomeen vaadittavan 500 000 suoje-luhehtaaria. Pisimmälle meni SMY:n Mäntyrananta, joka väitti 500 000 hehtaarin vaateen kohdistuvan yksin Lappiin.

Tiedotustutkimuksessa Mäntyrananta esitti: "Niskasaaren mukaan tieto oli perä-tön. Todellisuudessa Greenpeace olisi vaatinut 'vain' 300 000 hehtaarin lisäsuoje-lua".

Metsälobbyn toinen perusmenetelmä on luoda itse väite ja sitten kumota se. Artikkelissani ei mainita lainkaan "todellista" suoje-luvaatimusta. Koko uutisankkahan synnytetettiin sillä, että kukaan ei esittänyt näyttöä mistään vaatimuksesta. Siksi samankin lehden luvut heittelivät holtittomasti. *Helsingin Sanomien* artikke-lissa väitettiin suoje-luvaatimuksen lopettavan pohjoisen koko metsätalouden (100 %), mutta pääkirjoituksen kolme päivää myöhemmin antamat luvut kuvasi-vat kolmen prosentin (3 %) vähenemää pohjoisen hakuissa. Aikamoinen ero.

Mäntyranta väittää: "Vaatimus 500 000 hehtaarin suojelemisesta esitettiin kuitenkin julkisesti jo syyskuun 2002 alussa YK:n Johannesburgin ympäristökoukussa".

Tosiasiassa kokouksessa *kerrottiin* Suomessa olevan suojelualueiden ulkopuolella puoli miljoonaa hehtaaria vanhaa metsää. On eri asia kertoa tilanne ja vaatia sen pohjalta jotain. Mäntyranta jatkoi: "Suomen metsäsektorin edustajille sen esittivät elokuun lopussa 2002 Hampurissa kansainvälisen Greenpeacen metsäkampanjavastaava Christoph Thies" ja kaksi muuta.

Todellisuudessa viesti oli sama kuin Johannesburgissa: *mitä Suomen metsissä on*. Hampurissa se esitettiin Metsähallituksen luonnonsuojeluasiantuntija Petri Heinosenle. Uutisankka syntyi siis yhden virkamiehen tarkistamattoman tarinan toistamisesta.

Mäntyranta selittää, että "Greenpeace *salasi* lokakuun 2002 matkan kohteet". "Salainen" onkin tärkeä, mutta katteeton mielikuva. Jo *Helsingin Sanomat* kertoi, että toimittajia eivät retkelle halunneet mukaan saksalaisyhtiöiden edustajat Julkisesti ympäristöjärjestöt – ml. Greenpeace – esittivät vaatimuksensa (kuten artikkelissani kerroin) tammikuussa 2002: 400 000 hehtaarin tiukka suojeleminen alueella, jossa Kansallinen metsäohjelma tunnusti lisäsuojelun tarpeen. Se kattaa myös huomattavan osan Pohjois-Suomea. Tämän lisäksi ehdotettiin kevyempää suojelua. Miksei se nostattanut "metsätalous loppuu" -kirjoittelua?

2. "Suomen vanhat metsät on nimittäin suojeltu" on metsälobbyn perusteeksi. Mäntyrannan mielestä "Tämä on tehty tutkimukseen perustuvassa prosessissa, johon ovat ottaneet osaa kaikki merkittävät tahot – mukaan lukien ympäristöjärjestöt – ja jota ympäristöministeriö veti. Yksikään osanottajista ei esittänyt kritiikkiä prosessia vastaan". Väitteet ovat niin hassuja, että on hieman työlästä edes tunnistaa, mihin "prosessiin" ne viittaavat.

Tosiasiassa vanhoista metsistä runsaat 40 % on suojelualueilla, ja yli puolet suojelematta, todetaan Suomen ympäristökeskuksen ja metsäntutkimuslaitoksen yhteisessä tutkimuksessa.¹ Hehtaareissa se tekee vajaat 500 000. Juuri tätä ympäristöjärjestöt – ml. Greenpeace – ovat yleisölle ja päättäjille kertoneet. Juuri tämän tiedon metsälobby haluaisi eliminoida julkisuudesta. Vaikkapa hokemalla itsepäisesti ikiomaa, mutta väärää väitettään.

Eikä "prosessi" ole ollut yksimielinen. Kun 1990-luvulla valmisteltiin Pohjois-Suomen vanhojen metsien suojeluohjelmaa, määriteltiin suojeluarvojen kriteerit. Alueesta puuttui kuitenkin huomattava osa Metsä-Lappia, ja valtioneuvosto asetti 1996 ohjelmalle 100 000 hehtaarin katon. Kohteita karsittiin hehtaarien, ei kriteerien perusteella. Rajaus oli puhtaasti poliittinen, ei tieteellinen ratkaisu. Menettelyä kritisoitiin ja kritisoidaan edelleen ankarasti sekä ympäristöjärjestöjen että monien tutkijoiden toimesta.

Kritiikin edessä Metsähallituskin on osin taipunut. Naturaan tuli uusia metsäalueita, myös pohjoisesta. Samoihin aikoihin kun *Tiedotustutkimuksessa* julkaistiin Mäntyrannan "suojeltavaa ei ole" -kirjoitus, päästiin sopuun Malahvian – yksi lokakuun 2002 retken kohteita – ja Jämäsvaaran suojelemisesta Kainuussa. Neuvottelut ja tutkimukset jatkuvat, ja ilmeisesti uusia suojelupäätöksiä tulee.

3. "Metsätalous loppuu pohjoisesta" -väitteessään metsälobby turvautuu yksinomaan maalailevaan retoriikkaan: "massa- ja paperitehtaiden paras raaka-ainelähde kuihtuisi", "yksityismetsien arvo romahtaisi", "hakuuuyrittäjät menisivät konkurssiin."

Ehkäpä maalailun pakotettu naiivius aiheutti Mäntyrannan kiukunpurkauksen: "Kun Niskasaari saivartelelee sillä, kohdistuiko vaatimus Lappiin vai Pohjois-Suomeen, syrjäseuduille asia on samantekevä..." Pohjois-Suomen hakkuista vain kolmannes tehdään Lapissa. On aika epätoivoista selittää saivarteluksi se, kohdistuuko väitetty suojeluvaatimus liki yksitoista, vai alle neljä miljoonaa kuutiometriä tuottavaan alueeseen.

Mäntyrinta väittää suojelun tuhoavan pohjoisen metsätalouden: "Koska suojelun arvoisia vanhoja metsiä ei ole, vaatimus lisäsuojelusta jouduttaisiin toteuttamaan niissä valtion metsissä, jotka muistuttavat eniten vanhaa metsää – siis tukki-ikäisissä talousmetsissä".

Pohjois-Suomen 9 miljoonasta metsämaanhehtaarista tukkipuu-ikäluokkiin (60–141+ -vuotta) kuuluu 54 %, yli 4,8 miljoonaa hehtaaria. Toki luvussa on mukana suojelualueita, mutta se on silti lähes 10 kertaa suurempi kuin Mäntyrintan väittämä 0,5 miljoonan hehtaarin suojeluvaatimus. Näillä tiedoilla maallikkokin pystyy suhteuttamaan Mäntyrintan väitteet todellisuuteen.

Viite

- 1 Raimo Virkkala et al. (2000) Metsien ja soiden suojelutilanne metsä- ja suokasvillisuusvyöhykkeittäin valtakunnan metsien 8. inventoinnin perusteella. Helsinki: Suomen ympäristökeskus.